

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

SUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

CONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5

CAPS DE BROT

EUGENI GIGOUT

Un distingit organista,
músich per temperament,
que á Paris en lo seu género
ocupa un lloch eminent.
Barcelona ha tingut probas
de sa hermosa execució
en los concerts que aquests dias
ha dat en la Exposició.

LA FESTA DE LA SENMANA

CRÓNICA

Barcelona s' anima: los diumenjes, especialment, hi ha gent per tot. Los teatros s' omplan de gom à gom, s' ompla 'l Fronton, s' ompla 'l Velódromo, s' ompla 'l Palau de Bellas Arts, y si hi ha corrida de toros ó de badells s' ompla la plassa.

Era hora ja, en nom de Déu, de que 's deixés à un costat lo rezel, la desconfiansa, 'l temor, aquella especie d' encongiment que va predominar tot l' hivern passat y l' entrada de primavera.... Aquell era 'l camí de la ruina pera moltes pobras families, que viuhen de certas industrias y pera Barcelona entera, que no pot pararse sense perill, en lo camí del progrés y 'l desarrollo iniciat desde fa alguns anys.

Sastres, modistas, sabaters, guanters, totas las botigas de géneros de novetat se queixavan amargament de la paralisació regnant; y 'ls cómichs mes que ningú, y ab ells tots los que viuhen del teatro, se rosegavan los punys de rabia.... y de gana.

¡Pobra gent!

—Desenganyis—me deya una persona molt observadora de la vida barcelonina—actualment no hi ha sino una classe de industrials que fassin negoci.

—¿Quí son?—vaig preguntarli.

—Los que venen cartróns y bolas per jugá al quinto. Ho sé de bona tinta: en menos de una mesada se n' han venut mes que avants en deu anys.

En efecte: eran moltes las familias que no sabent com passar la vetlla, 's reunian, renovant las honestas diversions de principis de sigle.

Y dich honestas, descartant, com es natural, la *pedalogia* ó siga las conversas tiradas que sostenen ab los peus los individuos dels dos sexes, quan jugan al quinto, mentres l' encarregat de las bolas va cantant:

—¡Las dos ocas!.... Lo cap y qua!.... Xeixanta pelat!....

* * *

Un dels sitis mes animats actualment es lo Palau de Bellas Arts.

Dijous à la tarde y lo mateix va succehir l' últim dimars una generació composta de alguns mi-

—Gloriosíssim Sant Antoni ilumina à aquest pobre minyó y ensényali com se matan las ratetas de l' *Administració*.

lers de personas omplia 'l gran saló, lo mateix la planta baixa que las galerias. Lo mestre Nicolau dirigia una nutrida orquesta, y 'l célebre Mr. Gigout tocava l' orga.... que à la seva manera també es célebre.

¡Vaya si ho es!.... Casi tant com l' organista.

Hi ha que advertir, no obstant, que la celebritat del músich y la del instrument son de una indole molt distinta.

Mr. Gigout s' ha fet famós per medi del estudi continuat, desde qu' era una criatura y anava à las manxas de l' orga de una de las iglesias de Nancy, no trobant cap altra diversió infantil que 'l distraqués tant com fer de manxaire, fins avuy que ha tingut ocasió de avalorar sas grans qualitats naturals en los conservatoris y ab lo tracte de las primeras espasas en lo maneig del rey dels instruments, arribant à ser considerat com un *alter ego* pels mes notables organistas.

En cambi, la fama de l' orga barcelonina depen de la gran facilitat ab que s' espatlla.

Desde que 'l rumbós Ajuntament que presidia D. Francisco va donar per ella una suma considerable, sembla que va agafarli tal passió de riure, que ara, tot just se li posan los dits sobre 'l teclat ó 'ls peus sobre 'ls pedals, ó tot just se li estira aquest ó aquell registre, l' orga, no pot ferhi mes,

com si sentís unas grans pessigollas, ja no hi ha medi de aguantarla.

L' Ajuntament, en aquests cassos, envia á buscar al Sr. Amézua, qu' es qui va posarla al mon, y 'l Sr. Amézua, *mediantibus illis*, per *supuesto*, s' encarrega de sossegarla una miqueta.

—¿Vaja qué tens?... ¡Sempre serás gata!...—li diu examinantla una mica, mimantla una estoneta, desmontant aquesta ó aquella pesa.—

Y sens mes que quatre posturas, la deixa en disposició de... tornarse á espatllar á las primeras de cambi.

* * *

Durant lo concert, la inmensa majoria del públich per no ser menos acostuma á fer la competencia á l' orga.

Be sab tothom que Mr. Gigout es una eminencia y que lo menos á que pot aspirar es á que mentres ell toca fent gala de la seva interpretació severa, pura, nítida y ajustada als dogmas del bon gust, se guardi una mica de silenci....

¿Silenci has dit? Ja t' ho dirán de missas. Los que no 's passejan amunt y avall del saló, fent ressonar sas petjadas sobre l' empostisat, trasbalsan ó mouhen las cadiras produhint una remor infernal.... Los que han lograt asseures, fan rodona y conversan com si tal cosa.

Lo gran saló ahont se dona 'l concert se converteix en una segona edició multiplicada del gran saló de la Llotja, á l' hora de la contractació. Un rum-rum formidable ompla l' espay, formant lo fondo de aquell desgabell.

Allá també 's cotisa l' amor de las noyas casadoras y l' esperit d' empresa de algun qu' altre pescador de gangas: l' elegancia de las fulanas ó 'l mal gust de las sutanas: lo mérit del pelotari á la moda ó l' habilitat del velocipedista ab mes domini de la bicicleta.... Se parla de tot, menos del artista que executa de una manera incomparable las obras mes difícils dels grans mestres.

* * *

En una rodona que com en moltes altres els que la formavan passavan garlant tot lo temps del concert, un pollo, abstrayentse un moment de la conversa, y parant instinctivament la seva atenció en los primors de Mr. Gigout, digué:

—Saben qu' es molt sorda aquesta sala?

Y un séu amich va dirli:

—La sala será molt *sorda*; pero en cambi la gran majoria dels que l' ocupan son molt *xerraires*.

Si tingués mes espay parlaria del fallo del Jurat de Bellas Arts, que com tots los fallos, no podrá menos de ser objecte de algunas discussions.

Quan es limitat lo número de premis que s' han de concedir, ja se sab que no pot havern'hi per tothom.

Pero aquí s' ha dit que aquesta vegada, tot s' havia donat als artistas de casa y als estrangers, no recordantse pera res dels castellans. Aixó, que no es del tot exacte, fins ha donat lloch á que 's formulés la següent reflexió:

—Si nosaltres no 'ns recordem dels artistas d' enllá del Ebro ¿cóm podrém pretendre que en lo successiu 'l públich de aquellas terras, compri 'ls productes de las nostras fábriques?...

Aquest argument no dupto haurá ferit l' entranya sensible dels nostres industrials. ¡Pobrets!... Ells si que son ben bé 'ls burros dels cops. No 'n tenian prou ab la guerra que 'ls fa en Moret ab los ditxosos tractats, que ara havia de venir un Jurat á indisposarlos ab los botiguers de las demés

provincias espanyolas. Perque no ho duptin, desde que va divulgarse 'l ditxós fallo, tots los viatjants que corrian per allí ab los mostruaris al coll, han enviat lo mateix telegrama:

—Quedan anulats tots los *pedidos* que se 'ns havian fet: regressém en lo tren mes próxim.

Decididament: si no 'ns valen Sant Salvador, Sant Pere y Sant Miquel l' industria catalana está perduda, y aquesta vegada per culpa dels pintors. ¡Qui havia de imaginar que arribaria un moment en que 'ls fabricants si volian fer negoci haurian de *pintarse'!*

P. DEL O.

¡PER L' HONOR!

¡Oh! ¡¡El honor!!
BARTRINA

La querida d' en Bas, una tal Pura, á en aquest vá deixá per en Segura, y ell cegat de despit per tal despreci, obrant com ho fá sempre l' home neci, un día per la Rambla la trobá y allí mateix la vá bofetejá.

En Segura al saberho se vá ofendre y tot seguit al altre vá aná á empendre, mes fugint de paraula, s' armá un *lio* y quedá concertat un desafío.

No diré si en Segura ferí á en Bas ni si fóu al revés, puig no vé al cas.

Lo cert es que batentse per la Pura, que 'l cos vén á qui 'l vol, diu en Segura y afirma també en Bas, per fers favor que 's van batre en defensa del honor!

JAPET DE L' ORGA

Acudits

Una senyora d' edat consultá á un metje sobre certa malaltia y 'l metje li aconsellá que anés á Caldetas, ó á Ribas, ó á Camprodón.

—Jo voldria anar á tots tres llochs digué la pobre senyora—y aixís lo que no fessin unas ayguas potser ho farían las altres.

—Ca, no senyora—digué 'l metje.—La veig massa delicada, y no está per tan trasbals.

—Bé, donchs, ja veurá: jo aniré á Caldetas, y á Ribas y á Camprodón hi enviaré una persona de tota confiansa.

—Senyor doctor, voldria consultarli una cosa. Tinch la dona tan aixelabrada que no hi puch fer carrera. ¿Cóm la reformaría, vosté?

—Home, molt senzill.

—¿Vol dir?

—Si m' ha de creure, deixila fer. Aixó ja 'ls hi vá passant á n' ellas mateixas. Miri, la meva era igual á la de vosté, y desde que ha cumplert los xeixanta abrils, la tinch cambiada com una mitja.

Lo mestre de un col·legi tenia la costum de obsequiar als séus alumnos ab un gran refresch lo dia dels exámens.

A un deixeble li deya 'l séu pare:

—Noy, ¿ja sabs que s' acostan los exámens?

—Si, senyor.

—¿Y ja 't preparas?

—Sí senyor—respongué 'l baillet—ja fá cinch días que 'm purgo.

Al mitj del carrer:
 —¿Ahont vas, Pepet, tan corrent?
 —No 'm deturis, m' arribo á buscar lo combregar per la méva sogra.
 —Ves, noy, ves: aquestas cosas quan passen fan de bon arreplegar.

P. P. T.

COLEGI EN VENDA

I donya Marieta en lloch d' usar mantellina portés barret, de fixo que tiraria 'l barret al foch.

Y tindria moltissima rahó. ¡Haver plantat un colegi para señori-

tas, bajo la advocación de Nuestra Señora de la Soledad, dotat de tots los elements necessaris, ben situat, ab un balcó magnífich y un lletrero bastant atractiu... y trobarse al cap de dos mesos sense una sola *señorita*, sense medis de subsistencia, sense sapiguer de qué fer mànigas y ab un regiment d'inglesos que l' amenassan continuament parlantli de tribunals, jutjats, presons y altres cosas no ménos desagradables!...

La pobra mestra examina fredament la séva situació y decidida á surtirse d' un modo ó altre, comensa á tirar càlculs.

—Está vist que aquest colegi no 's podrá arrencar may —se diu donya Marieta, ab lo convenciment que la experiencia li dona:— quan en dos mesos no ha vingut ni una sola deixebla, senyal que en tota la vida 'n vindrá cap.

¿Perqué succeheix aixó? No ho sé ni vull saberho: lo que resulta evident y clar com l' aygua, es que jo aixís no puch continuarhi... ¿Qué faré, donchs? ¿Cóm ne surtiré del enredo?...

Medita una estona més y de repent, agafa la ploma y 's posa á escriure. Després se tira la mantellina de qualsevol manera, tanca l' establiment y 's llenca al carrer.

L' endemà al matí en dos ó tres diaris s' hi troba aquest anunci:

COLEGIO «Se vende uno de señoritas, situado en buen punto, y muy acreditado. Actualmente concurren á él más de cuarenta niñas. Darán razón...» etc., etc.

Donya Marieta 'l llegeix per veure si está conforme y ab la mateixa ansietat del pescador que acaba de tirar l' am al aygua, 's posa á esperar.

Las dotze horas del día sonavan acompassadas en lo campanar vehí, quan trukan á la porta del colegi.

La pobra mestra corra á obrir y 's troba al davant d' una senyora de mitja edat.

—¿Qué se li ofereix?
 —¿No es aquí que donan rahó d' un colegi qu' está en venda?

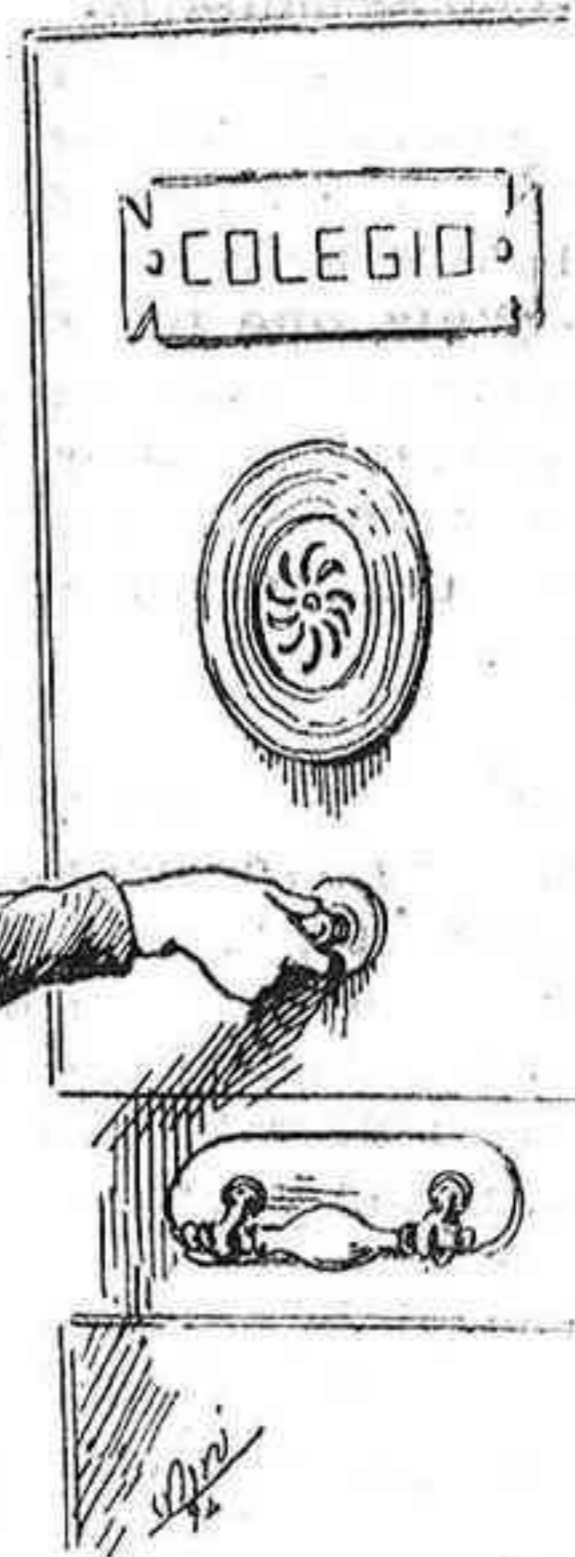
—Si senyora: aquí es ahont donan rahó y aquí mateix hi ha 'l colegi; pero... aquesta 'm sembla una hora molt inconvenient pera tractar del assumpto... porque... no sé si 'm comprén...

—¡Oh!—fa l' altra interrompentla:—jo no més volia sapiguer si 'l colegi era aquest: pel demés ja tornarém á la tarde ab la noya, qu' es la mestra que 'l vol comprar.

—¿Es la séva filla?

—Si senyora: té alguns quartos que li han pervingut d' una herencia, y á la vista del anunci, com que ja feya temps que anava al darrera de adquirir un colegi ja acreditat... Pero es aixó: ella 'l vol veure funcionant, ab las deixeblas y tot...

—Perfectament: tornin, donchs, entre quatre y cinch.

—Hasta la tarde, pues, senyora.

—Hasta luego: aquí 'm trobarán.—

Apenas la senyora deu ser vint passos lluny, donya Marieta torna á vestirse y se 'n va precipitadament.

Son ja las quatre y mitja de la tarde.

La futura compradora del colegi 's presenta acompanyada de la seva mamá y al aspecte de la sala de classes queda agradablement impresionada.

Tot lo local está ple de nenas de sis á catorze anys, d' aquestas que en lo llenguatge corrent se

'n diu *señoritas*. Las taulas apareixen cubertas de llibres, cartipassos, labors comensadas y mostrars de dibuixos. Los quadros y 'ls mapas de las parets brillan esplendorosos, evidenciant l' asseo del establiment. Al fondo de la sala, en una especie de capelleta adornada ab flors s' hi veu la Verje de la Soletat, patrona del colegi.

En aquell moment las nenas brenan y tot es barullo y alegría. Donya Marieta, després d' haver ensenyat á las dugas visitants los diversos departaments del local, las conduheix á lo qu' ella 'n diu lo despaig de la direcció.

—Bueno—pregunta ab aire de triunfo:—¿qué 'ls ha semblat?

—¡Molt bé, molt bé!—respon la jova mestra, seduïda per l' idea de possehir en un santiamen un colegi ja acreditat y concorregut:—trobo qu' es un establiment de porvenir.... ¿Li produheix molt, ara com ara?

—Jo 'ls seré franca: lo total d' ingressos mensuals no passa gayre de xeixanta duros....

—¡Oh! ¡Si aixó per mí es molt! ¡Xeixanta duros al mes!....

—Si senyora: hi ha noya que no mes paga cinch pessetas; altrás pagan un duro y mitj, altrás dos; pero jo crech que 'ls rendiments aumentarán, sobre tot si vosté s' ho pren ab empenyo y sab contentar als pares de las senyoretas....—

La nova mestra no hi veu de cap ull. A tot lo que diu donya Marieta contesta afirmativament y ab pocas paraulas queda tancat lo tracte: lo colegi será séu, ab trastos, útils y parroquia, per la suma de doscents duros que aquell mateix vespre ella y la séva mamá anirán á portarli. Donya Marieta ha d' ausentarse desseguida, y com més aviat s' arregli 'l negoci millor.

Aixís mateix ho fan. La senyoreta Sofia—la mestra compradora—y la séva mamá verifican lo pago á l' hora convinguda, y desde aquell mateix moment la nova directora pren possessió del colegi.

—Demá—diu donya Marieta—aprofitant la circumstancia de ser diumenje, treuré 'ls méus efectes y me 'n aniré, á ff de poguer marxar lo dia següent en lo primer tren.

Som ja dilluns. Tot ha anat tal com s' havia convingut. Donya Marieta ha marxat y la senyoreta Sofia ocupa en lo colegi la vacant de l' antiga professora.

A las vuyt no ha comparegut encare cap noya.

—Deu ser que venen tart—pensa la nova mestra:—no vaig atinar á preguntarho á n' ella.

Pero á las nou tampoch se veu ningú, ni á las deu, ni á las onze, ni en tot lo mati.

—Potser los dilluns no venen fins á la tarde!....

A la tarde passa 'l mateix: ni una nena, ni un' ánima, ni una mosca.

La senyoreta Sofia comensa á alarmarse.

—¿Qué significa aixó? ¿cóm es que han desertat las noyas? ¿será qu' ella se las ha emportadas

á un altre establiment?

Resolta á surtir d' aquella incertitul, baixa uns quants esglahons y crida á la portera de la casa.

—Escolti ¿sab si 'ls dilluns las senyoretas d' aquest colegi tenian costum de fer festa?

La portera obra uns ulls com cercols de bota.

—¿Quinas senyoretas?

—Las colegialas, las nenas que hi assisteixen.

—¡Pero si may n' hi ha vingut cap!....

—¡Cóm s' entén!.... Si jo mateixa dissapte vaig veure....

—¡Ah!—exclama la portera fent memoria de la cosa:—dissapte, sí. Pero aquellas no eran deixebles del colegi.

—¡Y donchs!

—Segons tinch entés, donya Marieta va passar per totas las botigas y casas conegudas dels voltants, dihent que com que se 'n anava y tancava l' establiment per retirarse del negoci, convidava á brenar á totas las nenas que tinguessin lo gust de passar la tarde á casa séva....

—De manera que 'ls altres dias....

—May he vist que hi entrés ningú....—

La pobra senyoreta Sofia aixeca 'ls ulls al cel, espantada davant de la compra que acaba de fer.

¡Colegio de señoritas.... de Nuestra Señora de la Soledad!

¡Y tal Soledad!

A. MARCH

PENSAMENTS

—¿Qu' es lo que 't cau mes en gracia un geperut ó bé un calvo.
—Jo sols te diré que á Gracia m' hi fa poca gracia un Calvo.

No rendeix comptes ni á tiros la Junta de la «Cruz Roja.» Ella podrà no rendirlos pro fels á algú... ¡sense compte!

Jo de Deu als fanfarrons que veyenthi usan ulleras, 'ls clavava las vidrieras y 'ls cegava 'ls finestrons.

Tots els que reben al viátich ab candeletas encesas sembla qu' esperin la mort del malalt ab candeletas.

IMITACIO

Un vellot la buscava y ella dormia mentres ell vetllava; mes; casats, succehia qu' ella vetllava mentres ell dormia: qu' ell, era jay y apátich y un cosí tenia ella molt simpátich.

M. BADÍA.

EXPOSICIÓ DE BELLAS ARTS

V

ESCULTURA

La secció d' escultura podia estar mes concorreguda: hi faltan molts escultors dels de casa y dels de fora... la mar. Pero jo ja ho veig: si hi hagués comparegut tothom, al gran saló no quedaria pueto ni pera una cadira: ¿y cóm s' ho arreglaria 'l públich el dia de concert? ¿Ahont se colocarian las hermosas esculturas de carn femenina, que per allí 's veuhen los dias de gran concurrencia?

Miquel Blay ab sos *Primers frets* y ab sa deliciosa *Mar gheritina* se n endú la palma. Lo jove olotí es un artista d' empena que arribará lluny, si hem de jutjar per aquestas dos obras, qu' entrarán triunfalment en lo *Museo municipal* de Bellas Arts. *Atché* ha fet ab l' *Enterro de Judas* un grupo animat, plé d' expressió y moviment y modelat ademés ab gran delicadesa. La seva *Verje* es també una imatge ben sentida y 'l grupo *En 'capella*, un verdader quadro plástich. Fuxá mostra una vegada mes lo primor y la delicadesa de la seva execució en la figura del *Nazareno*, si be l' assumpto resulta poch escultórich. Venanci Vallmitjana apareix lo mestre que tots coneixem y admirem en sas imatjes religiosas la *Purissima* y la *Pietat*, molt sóbrias com també ab sa estàtua eqüestre d' *Hernán Cortés*.

Com escultors *Animuliers* se distingeix en Campeny, que hi te un *Cabirol atacat per un' àguila real*, de hermosa composició, ademés del *Brisont* y de la baralla de llops. Lo mateix Campeny demostra sentir l' art decoratiu ab son grupo del *Dir Pau*. Sobresurt també en Vallmitjana Abarca: 'l grupo la *Lleona y sos cadells* es una sentida escena de familia verdaderament interessant. Demuestra ademés ser un digne hereu de son pare ab l' estàtua del demacrat Sant Geroni. Finalment, dintre del rengló de las bestias, 'n Nogués exposa un gos bull-dog ple de vida y carácter.

En Parera ja 'ns havia donat á coneixer avants d' ara son briós grupo *Girona*, destinat á embellir una de las plassas de la immortal ciutat. ¡Llástima que conmemorant tan brava hassanya siga de un tamany tan reduhit! La casa Masriera ha fet al reproduhirlo una obra acabada de fundició. La figura *Penstativa* de 'n Pardo de Tavera, es molt sentida. Se revela ademés artista de grans aptituts, ab sos garbosos capets abocetats. En Pagés Horta ha modelat ab suma perfecció l' estàtua titulada: *Lo primer rencorós*, si be, en con-

cepte nostre, adoleix de alguna afectació en la posa del bras dret. *Maig*, figura de 'n Soler Forcada se distingeix per la seva elegancia. *La forsa del débil* de 'n Clarassó, ó siga 'l pobre cego guiat per la nena raquítica y menuda, es una obra realista plena de veritat y no exempta de fondo sentiment. Lo busto *Pare nostre*... del mateix autor es una nota molt sentida. En Rosselló no 'ns acaba de convencer ab la figura de la dona feta un capdell y batejada ab lo títul de *Desolació*: te no obstant qualitats sólidas y positivas. (Un detall, entre paréntesis: mentres examinava jo aquesta estàtua, un pare capellá 's recreava contemplant aquellas curvas tentadoras. Suposo que devia pensarhi un bon rato, puig al retirar-me jo, encare vaig deixarli.)

Anem seguint: Tasso en son *Diumenje de rams* se mostra un artista ingénuo, que sab dir lo que 's proposa; lo *Sant Joan noy* de 'n Berga te mes puresa de líneas, que qualitat; en Devesa ab son *Flagellant* demostra anar per bon camí: y en Montserrat y en Solá ab sos *Caps d' estudi*, en Riu y Cortina ab sa *Santa Cecilia* y finalment ab son: *¡Pobre noy!* completan lo qu' en nostre humil concepte 's fá digne d' especial menció dintre de la secció espanyola.

L' estrangera no es encare de bon tros tan concorreguda. Correspon lo primer lloch, per son mérit extraordinari al napolitá Sr. Rossi, autor del *Pescador de pops*, sentit ab gran acert y executat garbosament. Lo mateix artista te uns quants caps de mariners del seu país, que recordan als de la nostra costa. Están be de debó.

Napolitáns son també en *Jerace* que ha trobat en son brocet *Fanna* (l' Amor ó punt de mamar de una truja) una idea molt graciosa: en Follo, autor de un busto *Monello*, molt ben acabat y finalment en Malino que ab son ballet pescador ha estat mes felís qu' en son últim dia de Pompeya. Aquell xicot caygut que ha trencat l' ánfora no expresa ab prou grandesa aquella memorable catástrofe.

Completan lo grupo italiá 'ls següents: Cifariello de Roma, que ha ajegut sobre un potro, un mártir, víctima de la inquisició: encare que la composició no resulta gayre simpática, l' obra está esculpida ab fermesa y es vibrant. Pellini de Milán, que exposa un *Monello* de cos enter, molt graciós, encare que perjudicat de certa posa. Y finalment Sartí de Bolonia, autor de l' obra de mes bulto de la Exposició: aquells dos lleons abrahonats que simulan una montanya de guix. Crech que sols de transports ha costat aquesta obra uns 200 duros á l' anada y 'n costará altres tants á la tornada, de manera que lo que li haurian pogut concedirli de premi si s' ho hagués merescut, ja s' ho han gastat per passejarla.

Dels poch francesos que 'ns han honrat ab la seva visita, mereixen especial menció en Ringel d' Illzach, autor del esgarriós *Cap de S. Joan* y Mme. Elisa Bloch, mes intencionada que correcta en sos dos grupos *Antes y Después*, y més correcta que intencionada en l' altre que representa á Virgini inmolant á la seva filla, de un sabor clássich molt marcat.

Entre 'ls belgas sobresurten en Le Roy, autor de un *Os Polar* y de *Correguda juvenil*, y en Charlin de Brusselas, quals obras pecan de excessivas angulositats, no estant, emperó exemptas de sentiment.

Tancan la secció estrangera 'ls bávaros Schmitt y Wind, autors respectivament de *Glauco en l' arena* y *Un Guerrer*, que han sigut distingits pel Jurat, per mes que á parlar ab franquesa, no son las esculturas sino 'ls quadros, lo que s' ha rebut de Munich y que fá rotllo.

FRA JUNCOSA.

UNA GANGA

¡Anda!... Després vindrán los mestres d' estudi queixantse de que l' ofici no dona...

En un document de la nostra junta provincial d' instrucció pública acabo de veure una disposició que diu:

«Se nombra á... (aquí 'l nom) maestro de la escuela de... (aquí 'l poble) dotada con 200 pesetas anuales.»

Doscentas pessetas anualment, cada any!... No 's pensin que sigui una friolera. Uns tres durets

cada mes, ó, si ho volen més detallat, més de cinquanta céntims cada dia....

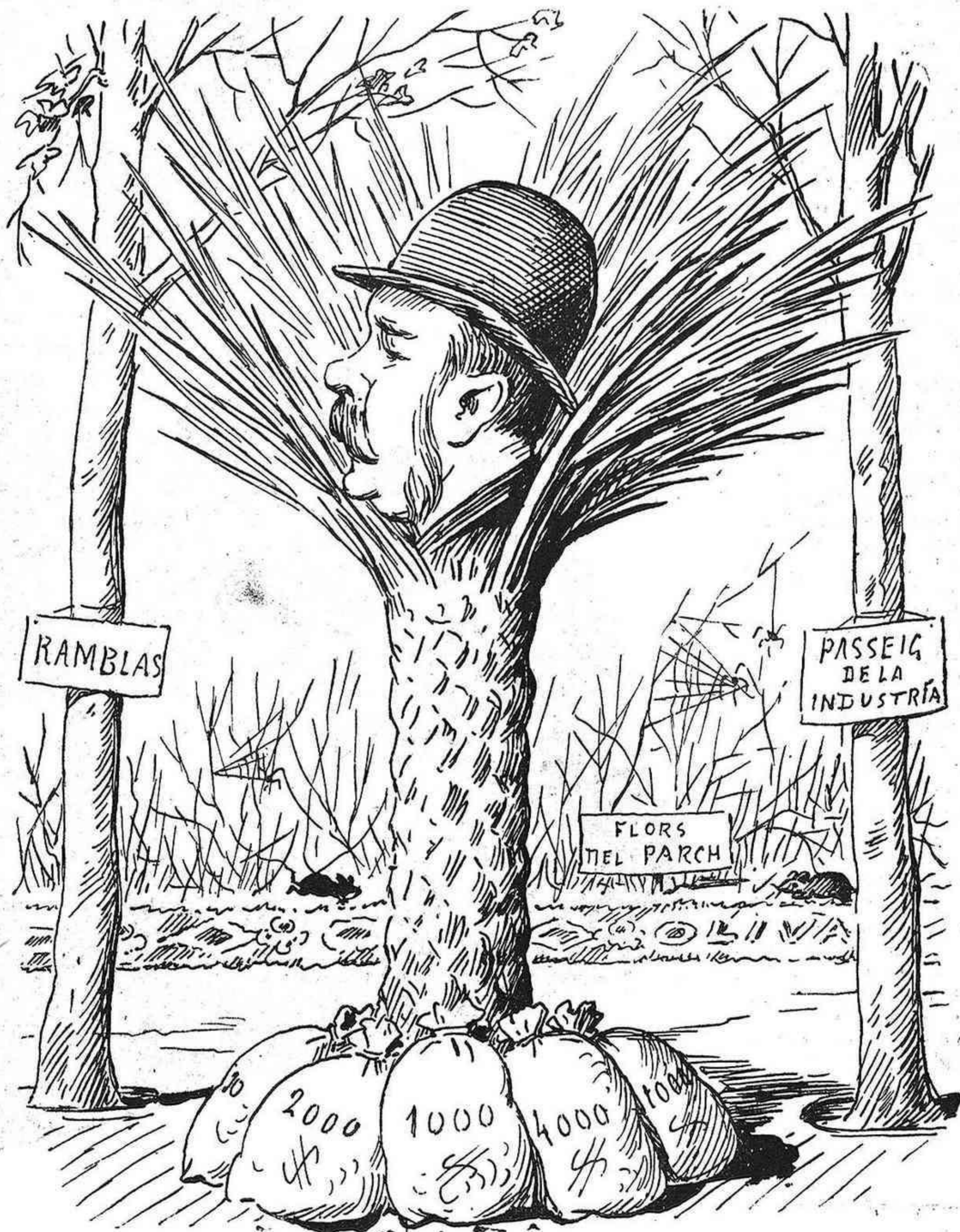
A primera vista sembla que aquesta quantitat no basta pel sustent d' una persona, per frugal y mestre d' estudi que sigui; pero examinada la cosa ab calma y tenint present que 'ls camaleons viuen del ayre del cel, s' ha de convenir ab que quaranta duros anuals son un sou molt regular, y que quan los professors de primera ensenyansa s' exclaman, no saben lo que 's diuen ni tenen la menor noció de lo qu' es sobrietat y economía doméstica.

Si 'l mestre favoregut ab la retribució que més amunt s' expressa tracta de fumar puros de la viuda Alvarez, y vol beure Valdespino, y pendre café Moka y menjar faysans de Bayona y trufas de Perigord, es clar que 'l sou es insuficient y que al cap del any se trobará ab un déficit que ni 'l dels presupostos del senyor Salvador; pero si 'l professor elemental té costums espartanas y sab aquella cansoneta que assegura

que pa y nous era tan bo,

pot molt bé arreplegar la ganga que li ofereixen y acceptar lo nombrament que li clavan pels nassos.

FLORICULTURA D' OR

Lo jardiner diu que cobra las facturas al en gros...

pero no tenim palmeras, ni arbres, ni plantas, ni flors.

Doscentas pessetas!
 ¿Que 's figuran que no
 son res quaranta duros?...

Hi ha mils y mils de
 sers en la creació que no
 'ls gastan, no diré en un
 any, ni en tota la vida.

La mosca no 's fa malbé
 un quarto, l'abella tam-
 poch, la formiga menos....

Jasélo que m' argumen-
 tarán:—Aquests animalets
 no tenen veu ni vot, y
 distan molt de poguerse
 posar al costat d' un pro-
 fessor de primera ense-
 nyansa....

Concedit: fixémnos ab
 un canari, donchs: me
 sembla que aquesta com-
 paració ja es mes enraho-
 nada.

Lo canari canta tot lo
 dia, salta de la canya á
 la menjadora y de la men-
 jadora al abeurador; se
 fa punta al béch y s' es-
 mola las unglas; es dir,
 treballa, fa exercicis vo-
 cals y recrea 'ls oidos de
 las personas majors.

Y ¿qué gasta 'l canari?
 Cinch céntims de panís,
 una fulla d' escarola y un
 pinyó, per postres. L' ay-
 gua es gratis y la canya
 n' hi ha prou ab que li mu-
 din una vegada al mes.

Si 'l canari tingués pa-
 sso de cinquanta céntims
 de salari al dia, ¿no 's po-
 dria fer, ab la vida que
 porta, un reconet per la
 vellesa?

Y donchs, ¿per qué un
 mestre, que no canta, ni
 salta, ni usa canya—enca-
 re qu' ell ho sembli—ha
 d' exigir una retribució
 més crescuda?

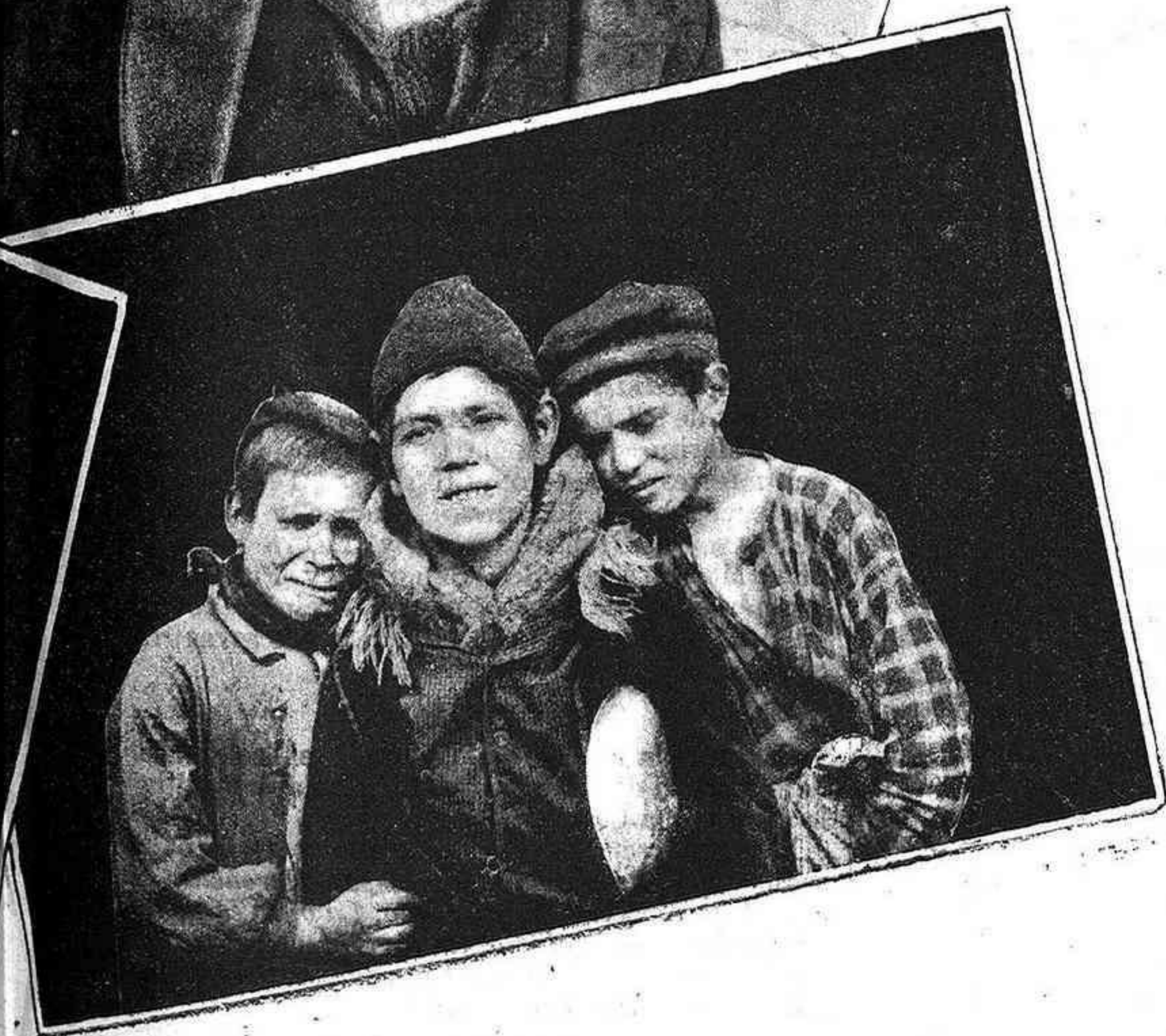
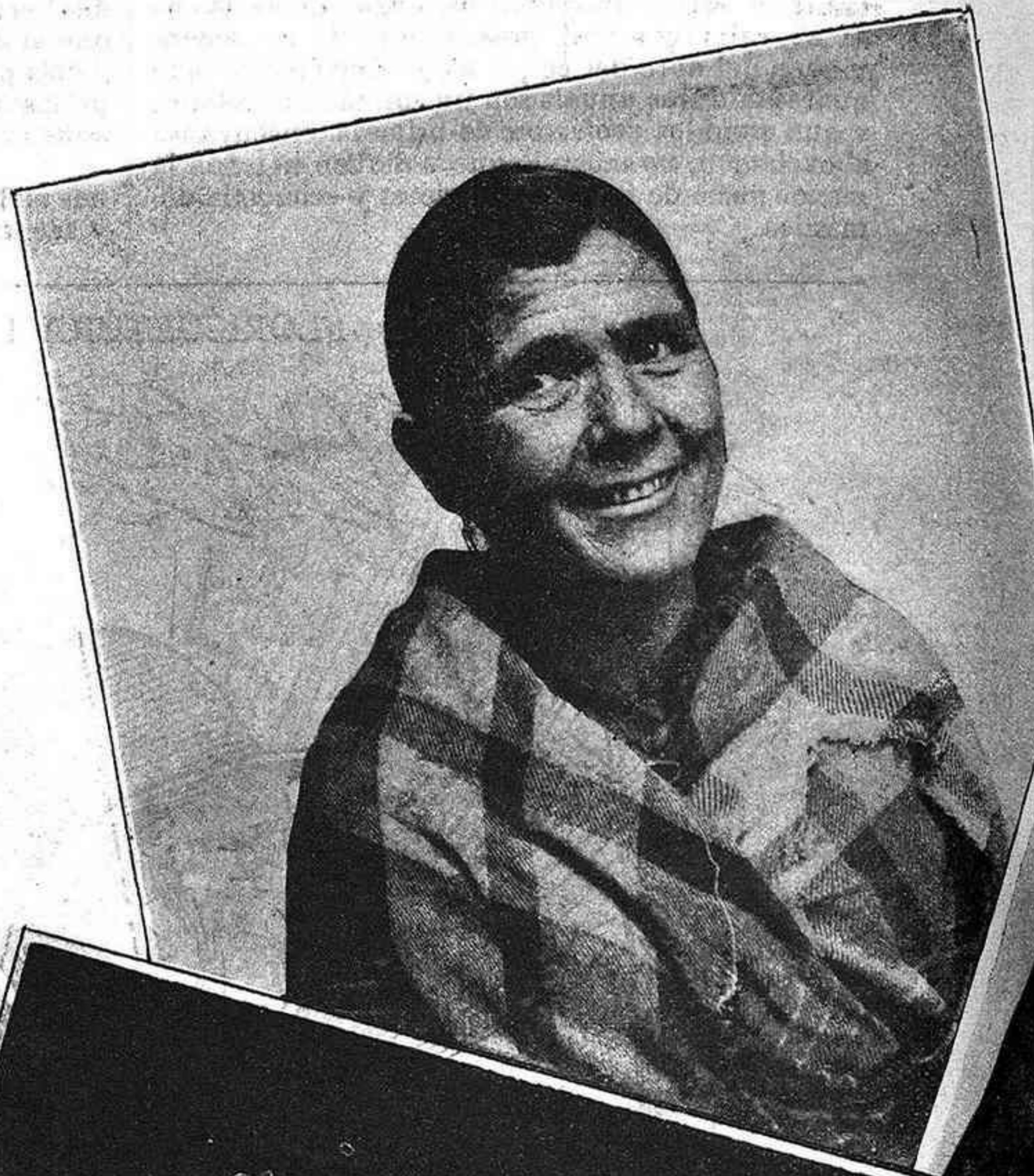
De fixo que m' dirán que
 un professor d' instrucció
 primaria no 's pot conten-
 tar ab viure com un ca-
 nari....

¿No?... Donchs que pro-
 curi ser elefant, y neda-
 rá en l' abundancia.

L' Ajuntament lo colo-
 cará en un jardí públich,
 l' alimentará bé... y fins
 establirá una barraca de
 llonguets pel séu consum
 particular.

MATÍAS BONAFÉ.

TIPOS DE LA TERRA

Las clases proletarias

A UNA Y PER MOLTAS

Ja sé que alardejas
 d' honrada y de pura;
 que quant te passejas,
 de tú ben segura,
 caminas serena
 y no 't dona pena
 la veu que murmura.

Ja sé que fas gala
 d' aná ab la cara alta
 que 'l dit que 't senyala
 no 't crema la galta.
 Sè que afortunada
 d' honra estás sobrada
 tant com á altrás falta....

Sè, en fi que ta mare
 d' aixó está orgullosa;
 que si algú en tu 's para
 va á dirli ufanosa
 y de mica en mica
 que com ets bonica
 aixis ets virtuosa.

Pero jo, ab franquesa,
 prenh, rihent de tas mau-
 sino ta pureza, [las,
 tas virtuts, per faulas;
 que la humana ciencia
 diu que hi ha diferencia
 en las dos paraulas.

Virtut es marliri
 que 'l mon tentadó
 dona ab cruel deliri
 á un esprit sá y bó;
 virtut, es lluytar,
 sa carn despreciar,
 matar la passió.

Y si perseguida
 no ha estat ta hermorura
 ni en tota ta vida
 has vist la figura
 d' un home que plora
 y diu que t' adora
 y ho jura y perjura;

si sols tremolosa
 la sanch de tas venas
 ha bullit febrosa
 algun cop apenas,
 y tas carns glassadas
 no has sentit cremadas
 de foch d' amor plenas;

si ni una vegada,
 la veu pecadora,
 de fruita vedada
 dolsa y tentadora
 parlarte ha volgut....
 ¿ahónt es la virtut
 de que ets guardadora?

Perxó quant ta historia
 't sento contá'
 recordo la gloria
 d' aquell capitá
 jamay derrotat,
 y era la vritat:
 ¡ni á la guerra aná!

No alabis donchs, nena,
 la teva pureza
 que no val la pena;
 t' ho dich ab franquesa.
 ¡Es lo que va darte
 lo jorn que va crearte
 la Naturalesa!

E. MARTÍ GIOL.

Fot. A. S. (Xatari) Barcelona.

ESSENCIAS, POLVOS

Quan una dona 's perfuma,
si 'n fa massa, es deplorable.

Escassas novedats: pochos estrenos; en cambi 'l públich la dona ara per anar als teatros, després de tant temps d' estar retret. Ja era hora.

TIVOLI

La senmana anterior donarem compte sumari de l' estreno de dos obras, consignant que l' éxit obtingut per ellas havia sigut molt satisfactori.

Y avuy afegirém que merescut y tot. *Los dineros del Sacristán* es una sarsuela cómica en tres quadros y un acte en vers y prosa, lletra de Larra (fill) y Gullón y música del mestre Caballero. Al llibre casi no se li pot demanar mes que lo que te: senzilles y claretat en lo desarrollo del argument, una que altre situació cómica y xistes freqüents y ben trobats. La música revela la ma experta del autor de *El Duo de la Africana*: un coro de pagesas y un de ferrers, un duo de barítono y tiple y una preciosa aria de tiple sigueren las pessas mes celebradas, per l' elegancia y 'l primor ab qu' están escritas é instrumentadas. La obra ha sigut posada en escena ab lo bon gust que al Tivoli s' acostuma, haventse estrenat tres bonicas decora-

cions degudas als Srs. Vilumara, Moragas y Soler y Rovirosa. En l' execució sobresurt la Srta. Pretel: la Martí, en Pinedo, en Gamero y en Guardia conquistan també merescuts aplausos.

Los Africanistas es un altra sarsuela escrita á propòsit de *El Duo de la Africana*, escrita pels senyors Merino y Lopez Marín y posada en música pels mestres Caballero y Hermoso. Té marcadas tendencias bufas, fá riure á estonas y entre las pessas sobresurten un terceto y 'l coro final. La Srta. Martínez y 'ls Srs. Banquells y Pinedo son los héroes de la representació, excitant ab freqüencia las riatladas del públich ab las sevas gracias una mica groixudas.

NOVEDATS

Continúa la *reprise* de las obras mes celebradas del repertori dramátich, que ab tant acert cultiva la companyia Calvo-Jimenez.

L' una darrera de l' altra, han anat desfilant las següents: *Las personas decentes*, *La Herencia*, *La calle de la Montera*, *Mar y Cielo*, *La vida es sueño*, *El vergonzoso en palacio*, *La de San Quintín*, *don Tomás*, etc., etc., trobant la companyia en totas ellas los aplausos de sempre.

CATALUNYA

Las grans simpatias que gosa en Riquelme á Barcelona van posarse de relleu divendres de la senmana passada ab motiu del seu benefici. Tant en la parodia *Guasín*, com en la pessa *Beti-Jai*, en la qual desempeña tres tipos diferents, alcansá una gran

Y PERFUMS

Mes quan s' hi posan los homes,
¡uf! alló es insoportable...

cullita de aplausos y una bona colecció de regalos, alguns d' ells molt ríchs y de bon gust.

Aquesta nit li toca 'l torn al Sr. García Valero, estrenantse ab tal motiu las dos obras tituladas: *El diablo en el molino* y *El teatro nuevo*. Aixó vol dir que aquesta nit al teatro de Catalunya no hi cabrà una agulla.

GRAN-VIA

Favorable acullida ha tingut la companyia cómic-lírica que actúa en aquest teatro. Fins ara cada funció ha sigut un plé á vesar, y 'l públich, tenint en compte 'ls preus que aquí regeixen, no s' ha cansat de celebrar lo mérit dels artistes y la bona direcció dels Srs. Colomer y Mata.

Lo Sr. Oliva, que decididament abraça 'l género lírich, té molta acceptació y en la nit del debut la concurrència l' aplaudeix y 'l crida repetidas vegadas á las taulas.

JARDI ESPANYOL

Las funcions continuan ab lo mateix bon peu de la senmana passada. Com en l' anterior, l' entrada aquí no costa més que un ral, ab l' única diferencia que aixís com al teatro del carrer de Corts cultivan ab preferència 'l género curt, en lo Jardí Espanyol se representan las sarsuelas en tres actes, fent lo gasto *El rey que rabió*, *La Mascota*, *Un casamiento republicano*, etc., etc.

Y está clar: de gent no 'n vulguin més; ni que ho regalessin.

CIRCO EQUESTRE

Los espectacles son cada dia més variats.

Als artistes nous de que donavam compte en anteriors números s' hi han de agregar los clowns

musicals Cassnell, que son una especialitat pel primor y l' afinació ab que tocan certs instruments extranyes, trayentne uns efectes que sorprenen de veras. Lo públich cada nit els tributa una gran ovació.

La Srta. María Alegría es una artista equestre que treballa ab molta soltura, y que sab coronar sos difícils exercicis ballant *La Zamacueca* ab verdader garbo.

Y com si tot aixó no bastés, va estrenarse l' altre dia una humorada cómica, titulada *El coche número 117*, que ab sos variats epissodis fa las delicias del públich amich de divertirse.

N. N. N.

AL VEHÍ DEL PIS DE SOTA

Quan lo pare no te pá,
la canalla, la canalla,
quan lo pare no te pá,
la canalla fa ballá.

(Cansó popular).

Senyor... Fulano de tal:
Dispensi si avuy li escrich
y en breus paraulas li dich
qu' estich fins al punt de dalt,
veyent lo que vosté fa
perque 'm despatxin del pis,
hont visch tranquil y felis...
quan ningú 'm vé á atormentá.
Mil camins ha anat vosté
á dirli al procuradó
que 'l que dins del pis faig jo

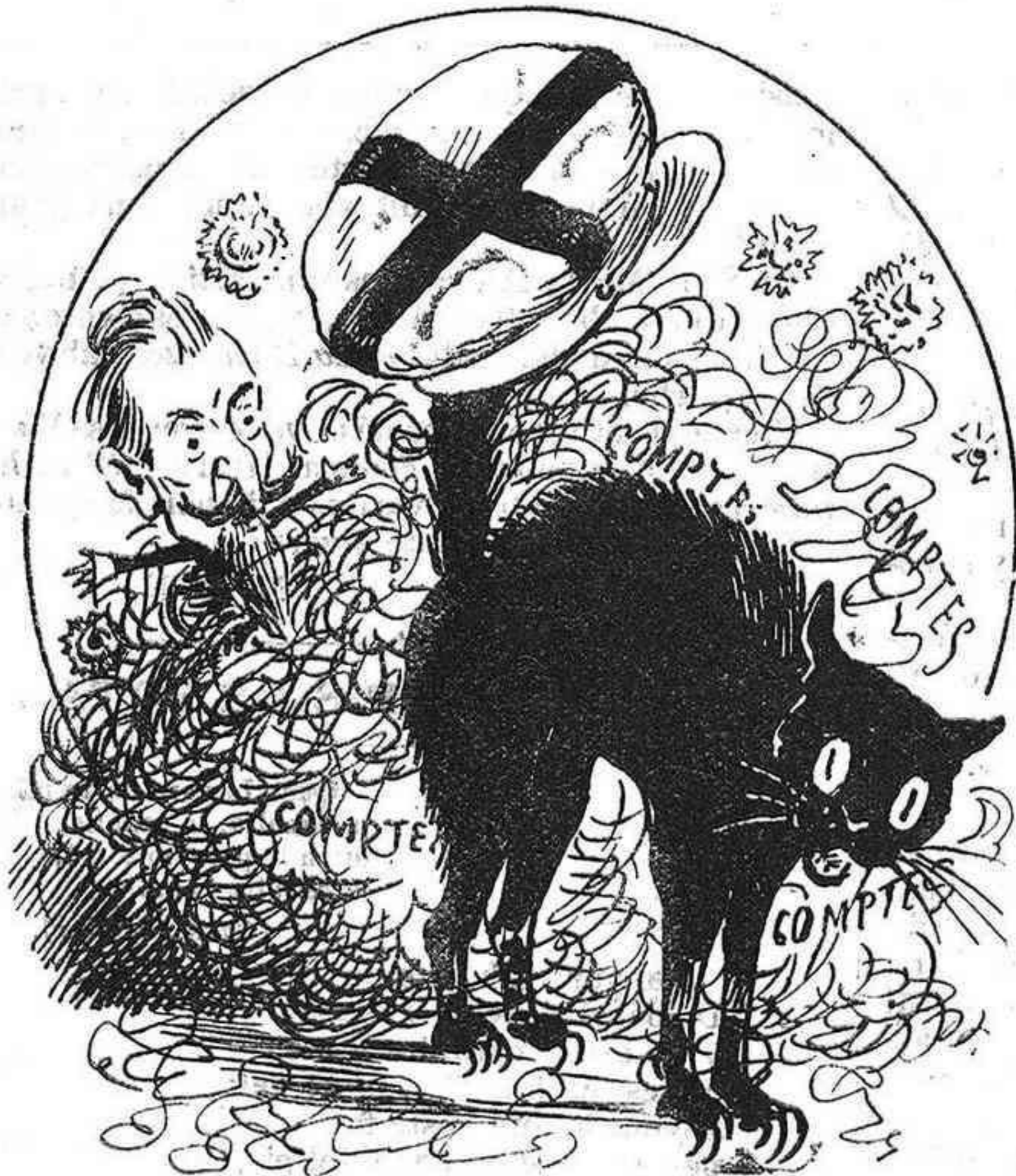
no ho fa cap més llogatè,
y mil cops ell ha pujat
à armarme gresca y rahons
seguint las indicacions
que potser vosté li ha dat.
Veyám ¿perqué tant empenyo
en ferme treure al carrer?
¡Crech que pagant lo lloguer
de fé 'l que 'm sembli soch duenyo.
Diu vosté que las criaturas
que tinch, passen tot lo día,
en contínua algarabía
y fent quatre mil diabluras.
Que molts cops tiran pedretas
quan vosté pel balcó mira...
¡ja ho sab! qui pedretas tira
diuhen que tira amoretas.
Y per fi, (y aquí s' encalla
lo séu modo de pensar,)
diu que per ferlo rabiari
faig ballar á la canalla.
No senyor, lo méu intent
no es amohiná als vehins:
ballan, pero ab altres fins
que li explicaré al moment.
Jo, senyor, visch del treball
y aquesta es ma única renda;
pro es lo treball una prenda
que fa fer més de un badall.
Per xó per més que m' afanyo
y traballo sens parar,
ab prou feynas puch passar
ab lo curt jornal que guanyo.
Y com que no tinch ralets

ni qui me 'n vulgui deixá,
molts cops fins me falta 'l pa
per doná á n' els méus fillets.
Vosté, es clar, no deu sabé
lo qu' es tenir fills petits
que demanin pa á grans crits;
¡y que ha de saber vosté!
Donchs bé, quan m' arman *jarana*
y no puch donals' hi pa,
allavors... los faig ballá
per fels' hi passar la gana.
Aixó á vosté 'l consumeix
y 's queixa perque 'l molesto;
pro si 's trobés al méu puesto
també faria 'l mateix.
Si 'l que faig jo no li agrada
y 'ls crits li donan martiri,
llogui un pis al cementiri
y está la cosa arreglada.
Puig mentre 'ls rals escassejin
com m' ha succehit fins ara,
faré ballá als fills, encare
que 'ls vehins tots se marejin,
Jo busco la conveniencia
com la busca cada qual
y si es que algú li sab mal
que prengui un xich de paciència.
Ja ho sab, si de aquí endavant
sent soroll al pis de sobre,
será que 'ls fills de aquest pobre
passan la estona ballant.
Si aixó passa, en lloch de aná
á avisá al procuradó
tingui un xich de compassió

y envihi pa, ¡forsa pa!
Puig sols de aquesta manera
logrará fer pará 'l ball
y estalviarli algún badall
al seu vehí, PAU CIRERA.

Per la còpia,
J. Usón.

UN LIO D' ACTUALITAT

La creu roja s' embolica
y 'l séu bon nom va sufrint;
la Creu Roja pert lo brillo
¡la Creu roja s' va ennegrint!

Esquellots

S' ha dit aquests dias que l' arcalde
de Gracia estava á punt de dimitir, á
causa de haver topat ab un notari y
haverse fet mal.

L' arcalde Gausachs no está més qu'
esquerdat: es com aquells cantis que
vessan; pero encare hi ha qui hi beu...
Y fins no falta qui hi beu á galet y tot.

* *

Al célebre Micaló se li atribuheix
la següent frase:

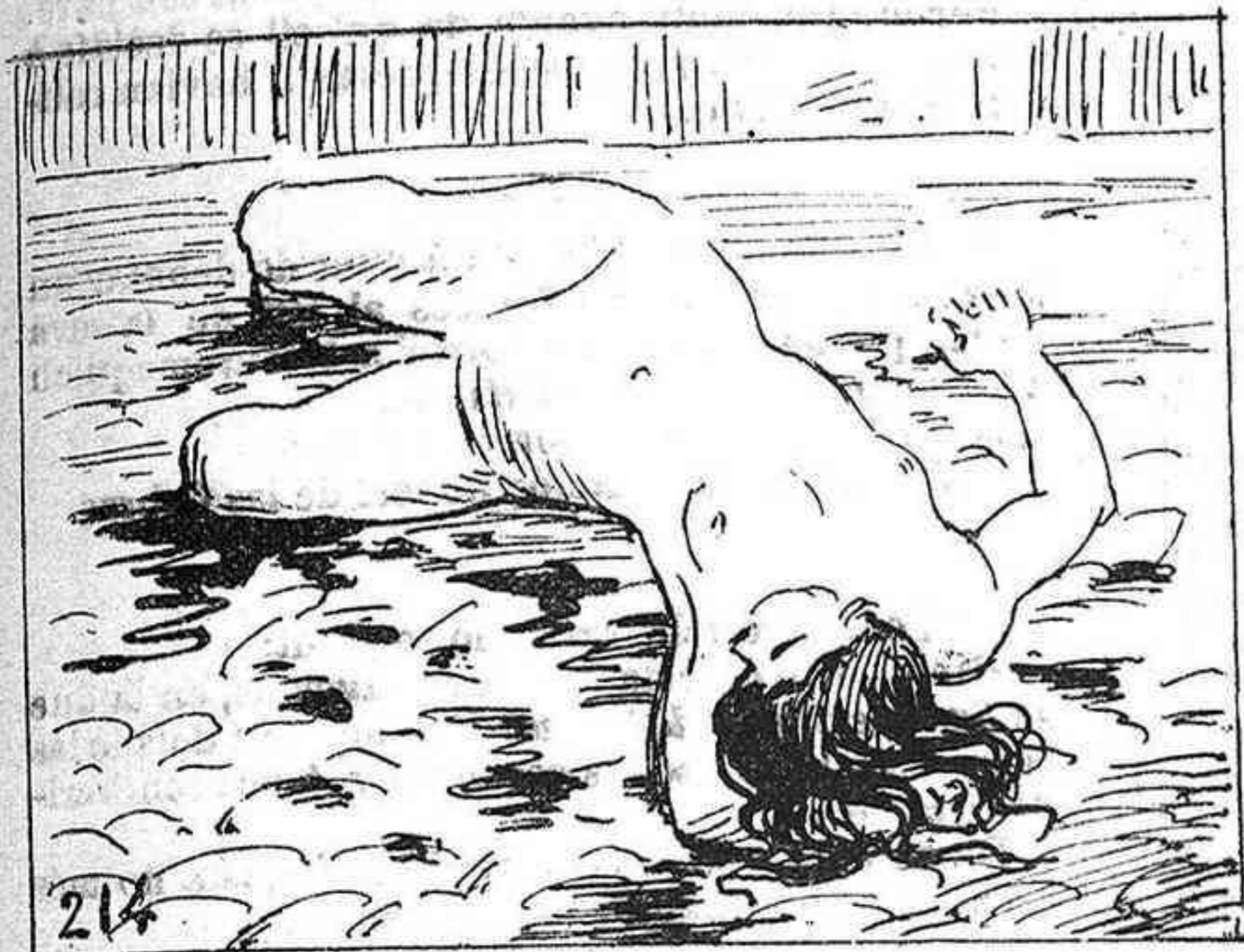
—¿Per qué haig de dimitir? No dimi-
teix pas en Moret, y está tant ó més
atrocinat que jo.

Será bonich.

A la manifestació cívico-infantil que
's prepara pel dia 27 del corrent, hi
assistirán los alumnos de las escolas
municipals y l' Ajuntament en corpo-
ració.

Será una verdadera manifestació de
criaturas.

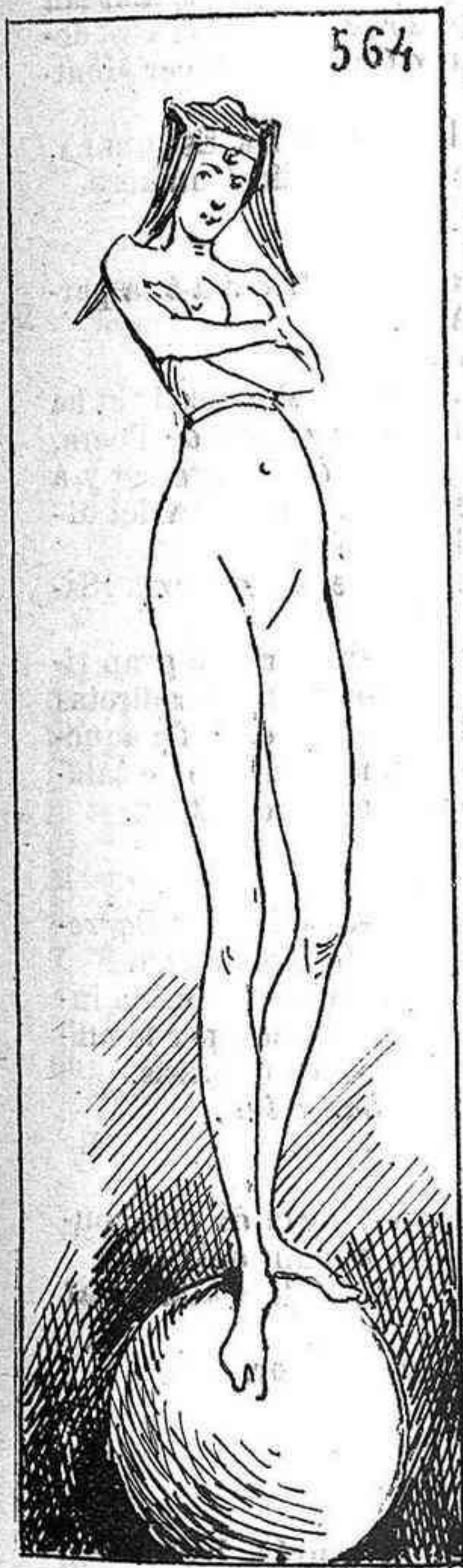
A TRAVÉS DE LA EXPOSICIO DE BELLAS ARTS—REVISTA COMICA

CASAS.—Un suïcidi. «Ayer una joven se arrojó á la calle, rompiéndose las piernas.

ZONARO.—Flor bosquetana exhibint lo seu estat interessant.

STOCHMEYER.—Madama Sargantana, fent equilibris sobre la bola.

O en altres termes: la festa de la *ignocencia*.

Molt concorregudas se vegeren l'últim diumenge las carreras de velocípedos que tingueren efecte en lo Velódromo de la Bona-Nova. La tribuna y l'ante-tribuna estava curullas de una distingida concurrència, presentant un hermós cop de vista.

Las cinch carreras sigueren molt disputadas: guanyá la del campionat l' Abadal; la Internacional al cronómetro l' Aruga; la dels socis (500 pessetas) lo citat Abadal, qui guanyá además la Nacional y en Pujol l' Abadal.

Lo públich s'interessa molt per aquella competència: las apostas mutuas abundaren molt, y l' espectáculo es segur que s'arrejará.

¡Quina sort no acaba de tenir lo gran novelista Zola!

Si per una part intenta entrar á l'Academia francesa, presentantse impertèrrit sempre que hi ha una vacant y rebent cada vegada una carabas-

sa, la congregació de Ritos de Roma acaba de consolarlo de aquesta continua desgracia, posantli á l' *Indice* la novela Lourdes, á penas sortida á llum.

¡L' *Indice*!

Lo nom no pot ser més apreciat.

L' *Indice* es lo dit de la iglesia que senyala las obras que no s' poden llegir. Y per alló que diuen que lo vedat es lo que més se desitja, resulta que l' *Indice* es un anunci permanent de aquells que no poden pagarse ab diners.

Traduheixo de *El Motín*:

«Altra vegada ha conferenciat lo marquès de Comillas ab lo president del Consell, per veure si pot tirar endavant lo negoci del ausili á las empresas dels ferro-carrils.

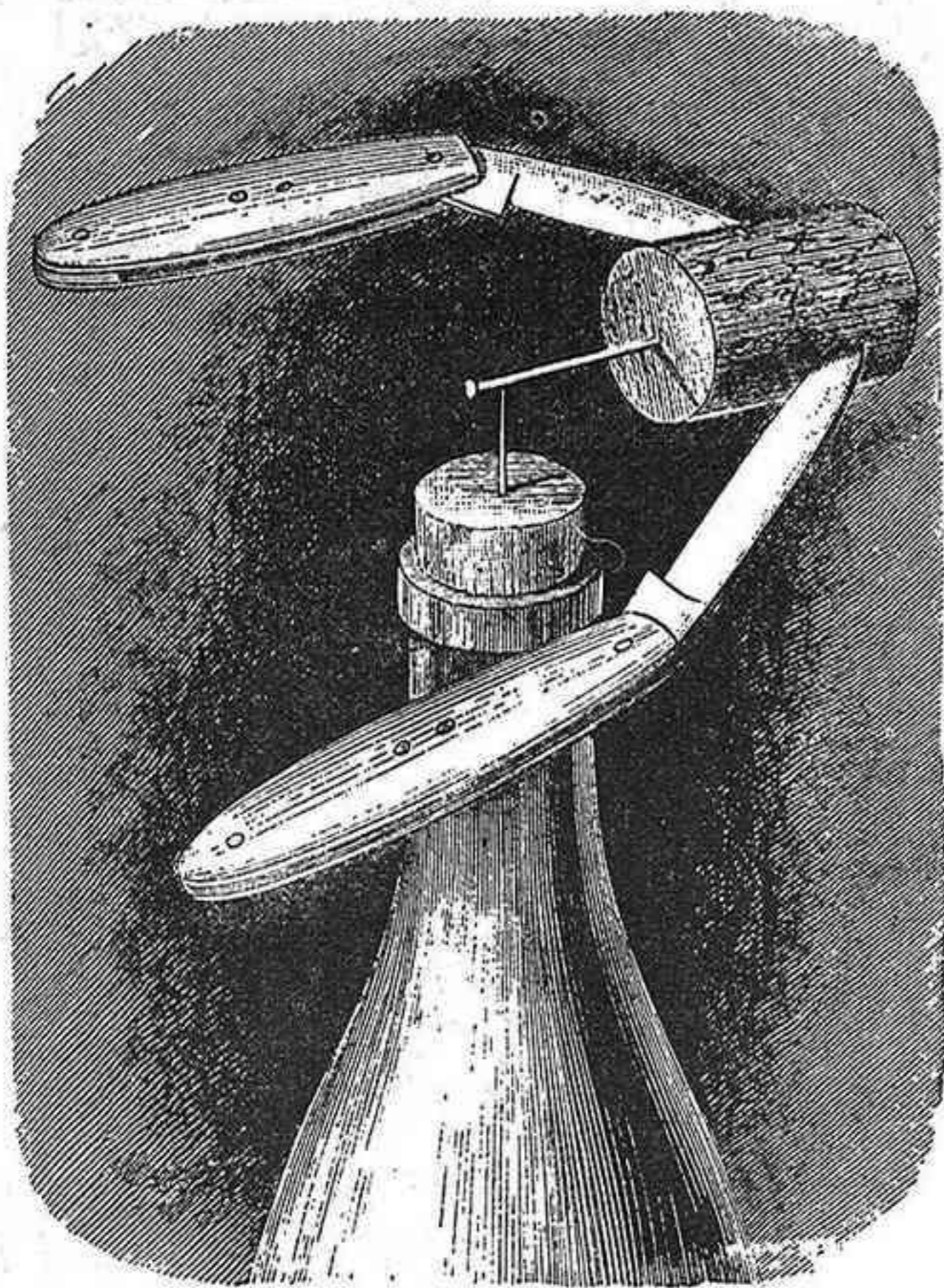
«No descuida ré 'l seu zel y sempre ab lo mal en guerra, procura darnos lo cel... y quedarse ell ab la terra.»

Dias enrera la policia va descobrir una important falsificació de bitllets de la loteria nacional.

Uns francesos s'entretenian en realisar aquest negoci, enviant los bitllets falsificats al extranger, ahont sembla que abundan los aficionats á probar la sort.

Descuberts los falsificadors y entregats als tribunals de justicia, ells si que poden ben dir que *han tret la rifa*.

DISTRACCIONS CASULANAS

(De la obra *Tom-Tit* de la casa Fuentes y Capdeville.)

UN TALADRE ECONOMICH

¿Pot foradarse una agulla de cap? Si senyors: ab una agulla de cusir. Vels' hi aquí 'l procediment.

Clavan l' agulla de cusir, punta per amunt, en un tap d' ampolla; la de cap se clava en un altre suro; als costats d' aquests s' hi encastan dos ganivetets y tot plegat se coloca en perfecte equilibri y en la posició que marca 'l dibuix.

Ara no han de fer res mes que bufar lo tap horisontal. A forsa de rodar, com l' agulla de cusir es mes dura que la de cap, acabarà per resultar aquesta foradada. Podrà ser que tardi; pero aquests jochs ja se sab que volen molta paciència.

Un fenómeno marítim s' observá dimecres de la senmana passada en lo port de Barcelona.

L' aygua va agitar-se ab una gran furia alcançant una alsada considerable sobre 'l seu nivell habitual, y 'ls barcos anclats van posarse á ballar somoguts per aquell formidable moviment.

Aqueixa especie de marea, completament desusada en lo Mediterrá, durá algunas horas al matí y á la tarde torná á repetir-se encare que ab menos intensitat.

Algú ha tractat d' explicar lo fenomeno, atribuhintlo á l' influencia de la lluna.

Altres han suposat que 'n lo fondo del mar devian haver-se obert grans cavernas, engolint una forta canitat d' aygua.

De presuncions no 'n vulguin més.

Fins va haverhi qui digué:

—Alguna cosa deu passarlos als peixos, quan tots estan que *bufan*.

Noticias taurinas:

«Francisco Arjona Reyes (a) *Currito*, fill del célebre *Cúchares*, ha acordat retirarse definitivament del toreig.»

Hi ha que advertir que aquest torero, en materia de destresa no se semblava de res al seu pare.

Per lo tant, molt avants de qu' ell se decidís á retirarse del toreig, ja las empresas l' havian retirat de la circulació.

* * *

A la Plassa de Sevilla está á punt de debutar un tal Mr. Robert, torero francés al istil de la seva terra, que ha anat á apendre l' art tauromaquich á l' espanyola en aquella ciutat.

Mr. Robert.... Mr. Robert....

Callin.... Si será 'l famós Robert de las Cabras.

* * *

De Logronyo telegrafian lo següent:

«Ha habido corrida de vacas navarras, en la que se *ha divertido todo el mundo*, pues han dejado las reses á varias personas contusas y á dos con heridas graves.»

De manera que 'n la terra de 'n Sagasta no més se diverteixen quan hi ha desgracias.

Ara comprench perque D. Práxedes, sempre que governa, acostuma á estar tan divertit.

Lo número extraordinari de *La Campana*, que veurá la llum demá dissapte, es molt important tan pel text que conté, com per sos variats dibuixos, deguts als Srs. Moliné, Blanco Coris y Pellicer Montseny.

Crech fer un favor als lectors de LA ESQUELLA, recomenantlos l' adquisició del indicat número.

Una casualitat va portarme l' altre dia á la parroquial iglesia de Santa Ana.

Y vaig veure lo següent:

Entrant á ma esquerra, prop del cancell, hi ha 'l sepulcre del valent capitá D. Miquel de Boera, que prestá sos serveys á Fernando 'l Católich y á Carlos I en las guerras de Italia. La figura del difunt jau sobre la llosa del mausoleo....

Pero ni la figura, ni 'l sepulcre 's veuen.... ¿Saben per qué?

Senzillament, per estar cubert per una gran rima de cadiras de lloguer. Primer son las cadiretas que tan bons productes deixan á l' obra de aquella iglesia, que la gloria póstuma de un héroe catalá y 'l respecte natural que 's deu á tot difunt.

* * *

Crech que 'l senmanari jocós-católich *La Barretina*, té 'l seu cau en la iglesia de Santa Ana.

Si es aixís, com se 'ns assegura, no tenim inconvenient en oferirli aquest assumpto, per lo mateix que 's presta á molt sabrosos comentaris.

Veji, veji, si aixó li cap á la *barretina*.

Un pare y una filla que han vingut de fora, pujan á un cotxe de la Catalana, davant del Sigle:

—¿Quánt val de aquí á la plassa de Catalunya?

—pregunta 'l pare.

—Deu céntims—respón lo conductor.

—N' hi dono cinch.

—Han de ser deu, es tarifa fixa.

—Pero si ja som á mitj camí.

—No hi vol dir res.

—¿Qué no hi vol dir res? Ja veurás, baixa noya. Preu per preu, anirém á pujar davant de Atarassanas.

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona.—Correu - Apartat, número 2.

NUEVA PUBLICACIÓN (Edición López)

Obras escogidas de **DISTINGUIDOS ESCRITORES** nacionales y extranjeros, publicadas por tomos de 200 páginas en 8.º menor, impresos con esmero en buen papel blanco satinado, y encuadernados con elegantes cubiertas al cromo distintas para cada volumen.

COLECCIÓN DIAMANTE

ACABAN DE SALIR Á LUZ

~~~~~ **CAMPO AMOR** ~~~~~

DOLORAS , 1.ª serie.	1 tomo
DOLORAS , 2.ª serie.	1 tomo
CANTARES Y HUMORADAS	1 tomo

Precio de cada tomo **¡¡2 reales!!**

ÚLTIMAS PUBLICACIONES

Recuerdos. Notas íntimas, por EUSEBIO BLASCO.	1 tomo.	Ptas. 3
Entre vivos y muertos , por A. SANCHEZ PEREZ.	1 tomo.	» 3
Cajón de Sastre , por ANTONIO PEÑA Y GOÑI.	1 tomo.	» 3
Lena. Novela Catalana Montanyesa, por C. BOSCH DE LA TRINXERÍA, ...	1 tomo.	» 4

Demá dissapte día 16

NÚMERO EXTRAORDINARI

DE

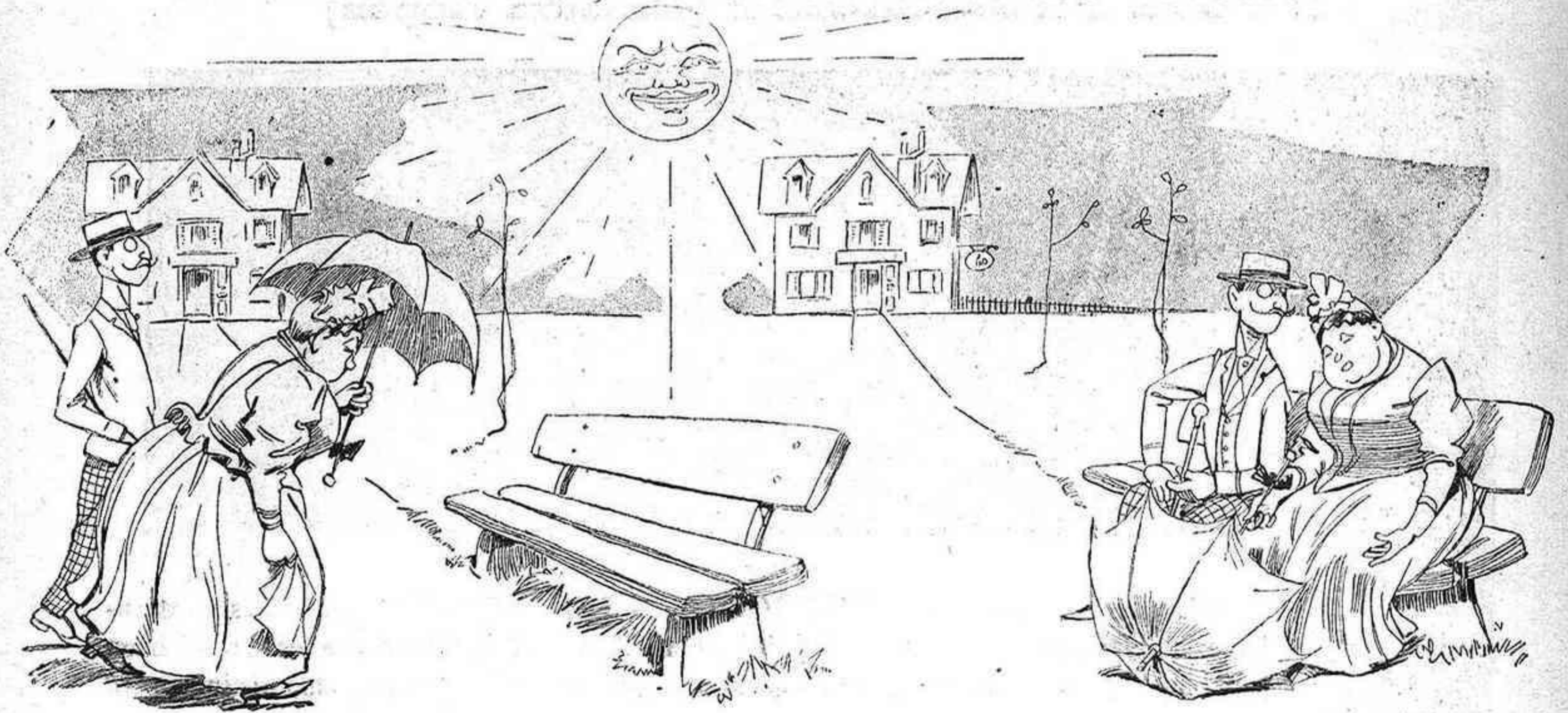
La Campana de Gracia

Número de gran interés per quant tractará de tots los successos d' actualitat.

8 planas — **Ilustració ab abundancia** — **10 céntims**

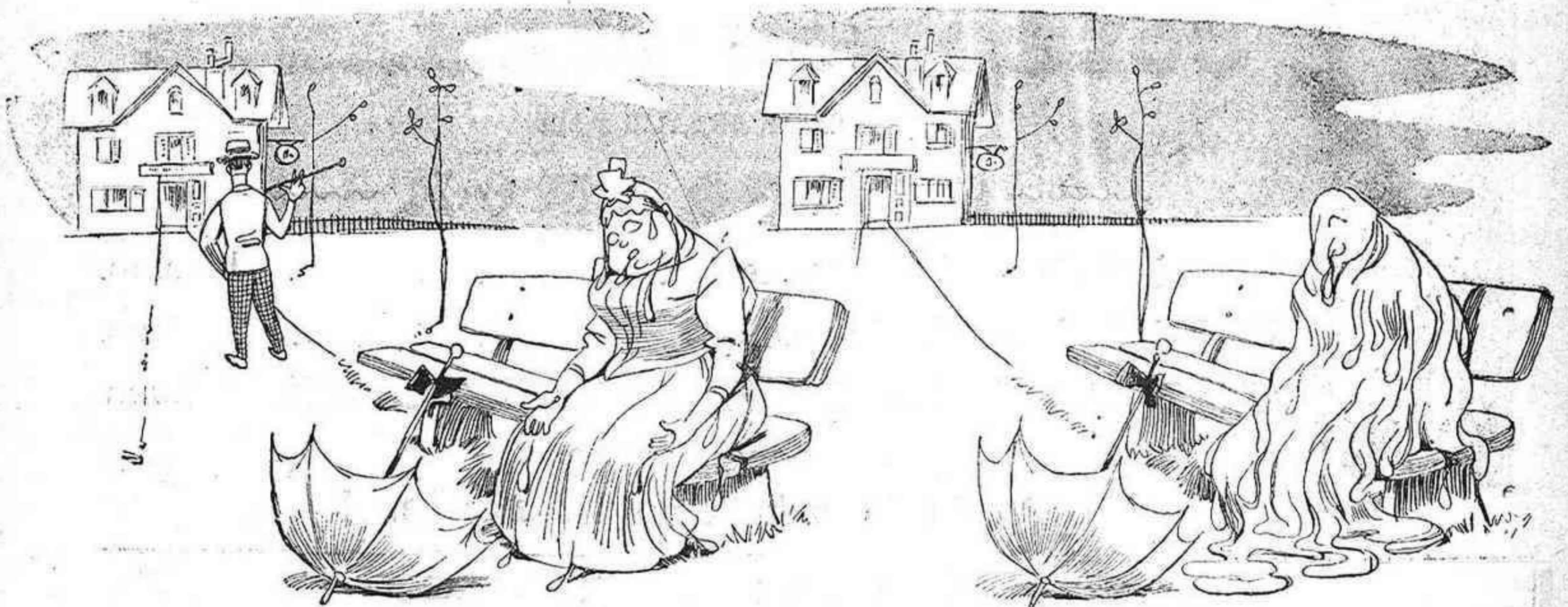
NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém d' extravíos, no remetent además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

46 GRAUS AL SOL (QUENTO D' ISTIU)

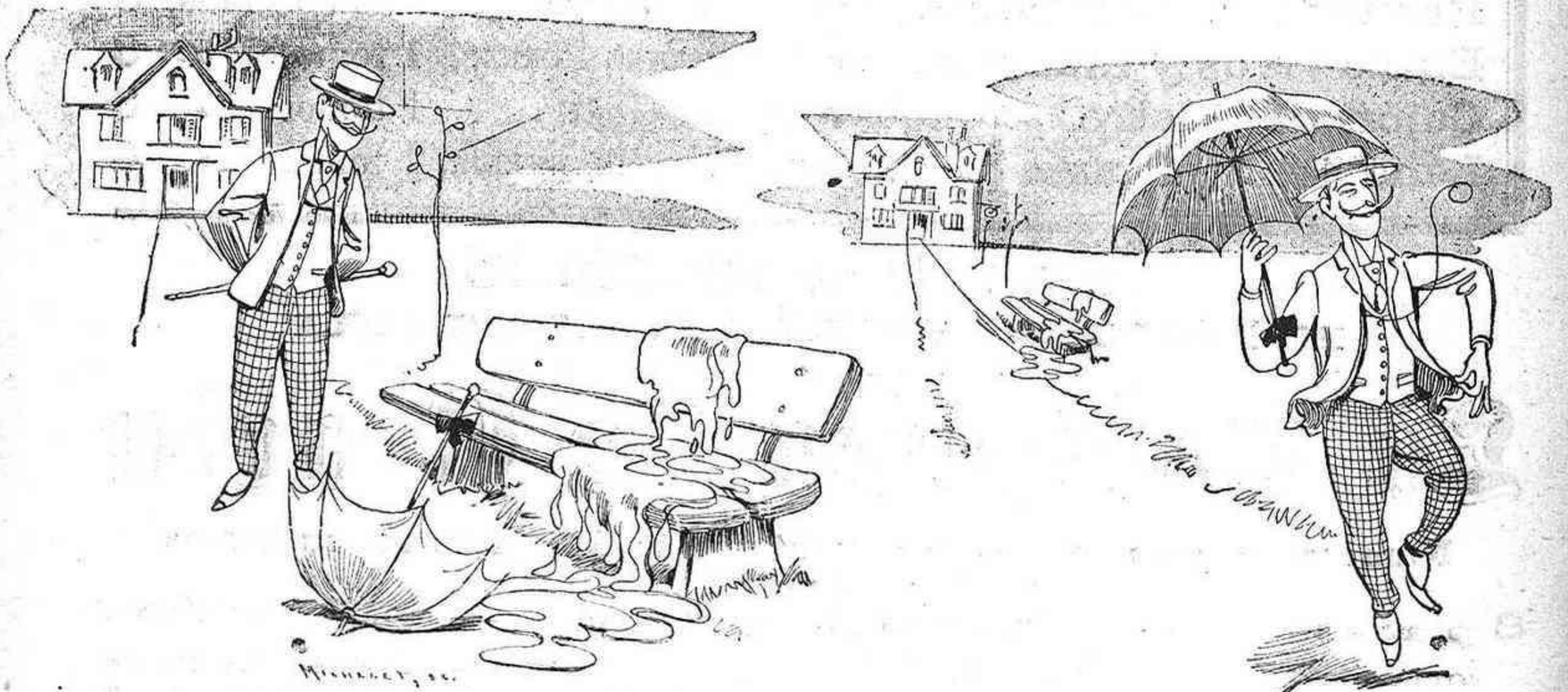
—Vull reposá un rato aquí.

—¡Ara se 'm posa á dormi!

Sota 'ls raigs del sol ardent,

la senyora 's va fonent.

—¡Derritida? ¡Pues es bo!

—¡Fugim! ¡que no 'm fongués jo!